

OHTLIK BUSS

LIIKLUSKINDLUSTUSE FONDI
HINNANGUL JUHTUB BUSSIDEGA
LIIGA SAGELI ÕNNETUSI.

EESTI LK 6

UUTE PILLIDE TURVALISUS

Kahtluse all on kol-
manda ja neljanda
põlvkonna beebipillide
ohutus, kuid naised
peaksid hoopis ise
hoolsamad olema.

EESTI LK 4

PARIMAD PÄRJATUD

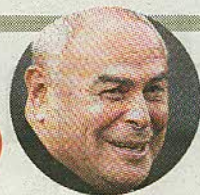
Eesti muusikaau-
hindade galal Nokia
kontserdimajas
võidutsesid Põhja-
Tallinn, Vaiko Eplik
ja Ott Lepland.

MEELELAHUTUS LK 23

REIS

Karnevalil Horvaatias
lustisid tuhanded
inimesed.
LK 20

ERIKLAS:

Valitsemine on rahva
teenimine, ja seejuures
omakasupüüdmatu,
isegi alandlik teeni-
mine.

KULTUUR LK 15

Postimees

www.postimees.ee

REEDE, 15. VEEBRUAR 2013 • NR 39 (6726) • HIND 1 € • TIRAAŽ 53 955

ESTOLOPPET 2013

Juba sellel
PÜHAPÄEVAL!

www.estoloppet.ee

TUNNUSTUS. Riigi kultuuripreemia laureaat Eri Klas: «Rahva teenimine peab olema privileeg.»

Maestro Eri Klas

REIN VEIDEMANN
kultuur@postimees.ee

Eesti Vabariigi valitsuselt elutööpreemia pälvinud dirigent Eri Klasi nüüdseks juba soliidse pikkusega Eesti kultuurisaadiku teed palistavad preemiad, aumärgid ja tiitlid. Ta on Tampere Filharmoonia ja rahvusoper Estonia audirigent, juhata des samas ka selle nõukogu. Ta on RAMi audirigent, muusikaakadeemia audoktor ja külalisprofessor, olümpiakomitee ja kinoliidu auliige. Eesti Vabariigi kõrgete ordenite kõrval on tema loomingulist panust hin natud Rootsi Põhjatahe rüüt liristi ordeni, Soome Lövi komandöri medali, Venemaa Sõp ruse ordeni ja Peterburis jagata va Balti Tähe ordeniga. Viima timainitu kavalerid on Klasi ja Pärdi kõrval Ingmar Bergman, Jevgeni Jevtušenko ja Mstislav Rostropovitš.

«Jah, aumärkidega on raske mind üllatada,» möönab Klas talle omasel muhedal moel, aga väljendab samas ka liigutatust elutöö tunnustamise pä rast. See ei ilmuta küll raugemi se märke, sest aja leidmine in tervjuuks orkestriproovide vahel oli keeruline. Täna juhatab ki Klas Estonia kontserdisaalis «Maestro» sarja esimest kont serti, millel tulevad ettekandele Erkki-Sven Tüüri «Exodus», Robert Schumanni tšellokont

ni Komische Oper Kurt Wei li «Seitsme surmapatuga». Val mimas on Aino Perviku «Ara bella - mereröövli tütre» põh jal kirjutatud koguperemuusi kal, autoriteks Leelo Tungal ja Olav Ehala.

Eesti kultuuris valmistab ki Klasile praegu kõige rohkem rõõmu ERSO tase. Lühikese aja sees on Klas juhatanud ERSOt kahel korral ja peab seda maail matasemel orkestriks. Estonia gi on muusikalises mõttes tõu suteel. Uus muusikajuht Vello Pähn on välja tulemas «Tann häuseriga», mida Estonias palju kordi oopereid juhatanud Klas peab ambitsioonikaks ettevõt miseks.

Preemia maja kütmiseks

Mis on üldse ühe dirigendi elutöö? Eri Klas: «Olen kukesamudega lähenenud maksimumile, mida dirigent üldse võib oma karjäärilt oodata. Pool sajandit on mu saatust olnud seotud Estoniaga, sellest kaksküm mend aastat olen olnud seal peadirigent. Orkestreid olen juhatanud neljakümnes riigis ja kolmekümnes linnas - kollekt sioon missugune!»

Oma karjääri tähthetkede ks peab Klas Estonia teatri viimist esimest korda Root si 1960ndate lõpus. Kuue päeva sees esitatud repertuaar koos nes viiest teosest. «See oli too na Estonia kõrgeaeg. Krumm

63. Berlinale: mida toovad viimased päevad?

Filmiajakirjanike punkttabelit juhib siin, Berliinis, praegu Tšiili lavastaja Sebastián Lelio film «Gloria». Kuuekümnene läheneva Gloria lapsed on suured ja elavad iseseisvat elu, naine ei tahaks aga elust tagasi tõmbuda. Tal tekib ro maan eaka Rodolfoga.

Noorele tarbijale orienteeritud maailmas on vanadus vargsi end müügiartikliks kujun danud. Edukaim ja sisukaim on siin ilmselt Michael Haneke oma «Armastusega». Aga eks Haneke kiiluvees ürita ju teisedki. Sealhul gas ka Lelio. Mis võiks olla «Gloriale» osaks saanud sooja vastuvõtu taga, kas Paulina García ja Sergio Hernández näitlejaduett või filmi optimistlik eluhoiak?

Postsotsialistlikud võimalused

Boriss Hlebnikovi «Pikk ja õnnelik elu» on lu gu noorest vene farmerist, kellelt tahetakse maa ära võtta. Isegi vastavat kompensatsioo ni pakutakse. Alul ongi mees asjaga päri, ega ta maalapp mingi kullaauk ole. Kuski pärapõr gus, vaata et polaarjoone taga. Aga maainimes tel, kes ta farmis ametis, poleks kuhugi minna. Nii otsustabki noor farmer uusbürokratiide et tepanekule sirgeselgselt vastu seista.

Filmi pealkiri on pigem irooniline või ko guni traagiline. Hlebnikov sõnas Berlinale pressikonverentsil, et tegi filmi sellest, kuidas aus inimene on uutes muutunud oludes sun nitud tapma.

Ametiühingud ja nende ohjamine pole fil mile tundmatu valdkond. Foorumi kavas li nastunud Svetlana Baskova «Marxi eest» ku jutab uue sõltumatu ametiühingu loomise katset ja selle verist likvideerimist. Baskova rääkis vaatajate erinevatest reaktsioonidest - jah, just sellised on töölisel tegelikult, uuska

hel oli keeruline. Täna juhatabki Klas Estonia kontserdisaalis «Maestro» sarja esimest kontserti, millel tulevad ettekandele Erkki-Sven Tüüri «Exodus», Robert Schumanni tšellokontsert ja Wagneri/Vliegeri «Parsifal».

Laupäeva varahommikul lendab Eri Klas Moskvasse. «Mind on nimetatud muusika-teatrite Kuldse Maski 18-liikmelise žürii esimeheks. Ainus eestlane sealsete muusika- ja teatrispetsialistide kogus,» täheldab maestro. Aprilli keskpaigani kestval festivalil ootab läbivaatamist ja hindamist 37 lavastust. «Paras saalimaraton,» kõlab kommentaar.

Jätukuvalt tegus

Sel hooajal juhatab ta orkestrit veel Göteborgis. Kontserte on tulemas mujalgi.

«Üldiselt olen juhutamisi küll vähendanud. Ma pole küll eeskujuks võtnud paavst Benedictust, aga eks mõtlen minagi, et selles eas tuleb töötegemist doseerida,» muheleb Klas.

Klasile, kes ühtlasi on Tallinna Filharmoonia ja Birgitta festivali kunstiline juht, valmistab südamevalu Mustpeade maja endiselt ebamäärane staatus. «See on ju lausa farsiks kujunenud,» ütleb Klass ärritunult. «Kaks korda on riik vaidlustanud kohtuotsuse jätta Mustpeade maja Tallinna munitsipaalomandiks, tuhandeid allkirju on kogutud, linna nelja ülikooli rektorid on oma pöördumise kirjutanud, samas kui vennaskonda esindavad kaks inimest ja nemadki pole liikmemaksu tasunud.»

Klas räägib vaimustusega, kuidas Tallinna Filharmoonia kümme tegevliiget annavad aastas Mustpeade majas 80 kontserti, lisaks Birgitta festival, mida sel aastal täidavad Inglismaal Leedsis reideeriv Opera Nord ja Berli-

ini. Oma karjääril tantsu- ja deks peab Klas Estonia teatri viimist esimest korda Rootsi 1960ndate lõpus. Kuue päeva sees esitatud repertuaar koosnes viiest teosest. «See oli toona Estonia kõrgaeg. Krumm, Kuusik, Kaal, Voites, Tamm, Palm, Maiste...» loetleb Klas eesti ooperilauljate kullafondi kuuluvaid nimesid. Dirigendina nimetab ta aga oma tähthetekes Berliini Filharmoonikute juhatamist, saalis istumas ta ema Anna Klas ja Herbert von Karajan.

Eesti Rahvuskultuuri Fondi selle asutamisest peale juhatab Eri Klasi tuntakse tähelepaneliku ja südamliku suhtlejana. Aastaid täitsid tema pöördumised Eesti Televisiooni vana-aastaõhtu viimaseid minuteid enne n-ö ametlikku osa.

Mida oleks maestrol öelda nüüd, kui selline võimalus taas avaneks? «Tahaksin teha minust sõltuva, et Eestis taastuks usalduslik õhkkond,» tunnistab Klas, «tahaksin öelda, et valitsemine on rahva teenimine, ja seejuures omakasupüüdmatu, isegi alandlik teenimine. Valitseda, see on demokraatlikus riigis usaldatud privileeg. Privileeg, mis tuleb täita rahva heaolule ja turvalisusele mõtlemise ning tegutsemisega.»

Eri Klasi elutööd on väärtustatud. Teades, kuidas ta mitu varasemat preemiat on jaganud heategevuseks, küsin lõpetuseks, mida ta seekordse preemiaga ette võtab. «Paraku on nii, et seesama valitus, kes mind preemiaga austab, on hoolitsenud ka selle kulutamiskoha eest,» möönab Klas talle omase leebe ironiaga. «See raha läheb maja kütmiseks.»

Eri Klas kodus ühes lund lükkamas.

FOTO PEETER LANGOVITS

Riigi kultuuripreemiade laureaadid

- Valitsus klitis eilsel istungil heaks riigi kultuuripreemiade komisjoni ettepaneku määrata riigi kultuuripreemiad järgnevalt.
- Kultuuripreemia pikaajalise väljapaistva loomingulise tegevuse eest saavad:
- Eri Klas, Kaarin Raid, Tõnis Vint
- Kultuuripreemia 2012. aasta loominguliste saavutuste eest saavad:
- Vladimir Anson lavastuste «Nelipühad» Eesti Draamateatris ja «Onu Vanja» Teatris Kunstilise teostuse eest
- Eha Komissarov näituse «Mood ja külm sõda» kureerimise eest
- Jaak Lõhmus programmi «Eesti film 100» läbiviimise ning 35-osalise ETV saatesarja «Kaardris» loomise ja toimetamise eest
- Jaan-Eik Tulve loomingulise tegevuse eest 2012. aastal ning albumi «Filia Sion» eest
- Katrin Koov, Indrek Pell, Siiri Vallner ja Hannes Praks Tartu Ülikooli Narva kolledži uue hoone arhitektuurse lahenduse ja sisekujunduse eest
- Kultuuri elutööpreemia antakse kolmele isikule ning ühe preemia suuruseks on 64 000 eurot. Viis preemiat à 9600 eurot antakse möödunud aastal avalikkuseni jõudnud väljapaistvate loominguliste saavutuste eest.
- Kollektiivi premeerimisel jagatakse preemiasumma võrdselt kollektiivi liikmete vahel.
- Riigi kultuuripreemiad antakse laureaatile üle vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril kell 13.30 Eesti Teaduste Akadeemia saalis. PM

mile tundmatu valdkond. Foorumi kavastatud Svetlana Baskova «Marxi eest» kujutab uue sõltumatu ametiühingu loomise katset ja selle verist likvideerimist. Baskova rääkis vaatajate erinevatest reaktsioonidest – jah, just sellised on töölisel tegelikult, uskapitalistide suhtes on aga provintsivaatajad pigem kahtlevad olnud. Seda erinevalt Moskva vaatajaist, kelles uskapitalistide verised teod mingit kahtlust pole tekitanud.

Baskova on oma seisukohtades piisavalt radikaalne. Mis puudutab kapitalismi kriitikat, siis sellega võib päri olla. Aga ega kunagi nõukogude sotsialismi ju kah enam kuidagi tagasi ei taha!

Pirate Bay ja teised Berlinalele

Panoraami, tähtsuselt teise Berlinale programmi mängufilmide poole avafilm pärines Gruusiast – Zaza Rusadze «A Fold in my Blanket». Panoraami dokumentaale juhatab aga sisse rootslane Simon Klose «TPB AFK: The Pirate Bay Away From Keyboard», mis jäädvustab failivahetusplatvormi Pirate Bay ümber toimuvat. Ja mitte just Hollywoodi positsioonidelt lähtudes. Film lubati ka kohe internetis kättesaadavaks teha. Tõesti, nii ongi. Klose kirjutab internetis saatesõnades, milline rõõm on tal film sel kujul kättesaadavaks teha.

Eelmises loos oli juttu filmiturul linastuvatest eesti filmidest. Laste- ja noorsoofilmide kavastatud «Generation Kplus» linastub aga lätlastelt Jānis Nordsi «Ema, ma armastan sind».

Põhivõistlusel on esimest korda esindatud kasahhi film, noore lavastaja Emir Baigazini «Harmooniatunnid». Kasahhi filmikunst on omanäoline, varasematel aegadel on Veneetsiasse ja Cannes'i jõudnud Darežan Omirbajev. Berlinale on berliinlaste seas populaarne, juba on müüdnud üle veerandi miljoni pileti, festivali aga mõned päevad veel ees.

Festivali favoriid on film «Gloria», fotol näitlejanna Paullina García.

FOTO: KAADER FILMIST

Olen kukesammudega lähenenud maksimumile, mida dirigent üldse võib oma karjäärilt oodata.